

“Kelajak soati” darsining 9-11-sinf o‘quvchilari uchun mashg‘ulot ssenariysi:

7-mavzu: “Boqiy shaharlarimiz”

Dars maqsadi: umumiy maqsad:

Annotatsiya: Yosh avlodda O‘zbekiston tarixidagi buyuk shaharlar – Samarqand, Buxoro, Xiva, Termiz, Toshkent va boshqalar haqida tarixiy-ma’naviy tushunchalarni kengaytirish, ularning dunyo madaniy merosidagi o‘rnini anglash, milliy g‘urur va tarixiy xotira tuyg‘usini mustahkamlash. “Boqiy shaharlar” – ming yillik tarixga ega, o‘z madaniyati, me’morchiligi, ilm-fani bilan jahonga tanilgan shaharlarimizdir. Ushbu dars O‘zbekistonning boy tarixiy merosini o‘rganish, milliy o‘zlikni anglash va madaniy qadriyatlarni asrab-avaylash g‘oyasiga xizmat qiladi. Prezident Shavkat Mirziyoyevning tarixiy merosni asrash va uni dunyoga tanitish haqidagi fikrlari asosida o‘quvchilarni yurt tarixiga chuqur hurmat ruhida tarbiyalash.

Aniq maqsadlar:

1. O‘quvchilarda “boqiy shaharlar” tushunchasini tarixiy, madaniy va ma’naviy jihatdan anglatish.
2. Samarqand, Buxoro, Xiva, Termiz kabi shaharlarning jahondagi o‘rni va tarixiy ahamiyati haqida bilim berish.
3. O‘quvchilarni milliy merosni asrash va uni dunyoga tanitishga undash.
4. Tarixiy shaharlar bilan bog‘liq adabiy, me’moriy, ilmiy meros namunalaridan ilhom olishga yo‘naltirish.
5. “Men ham kelajakda o‘z yurtimning tarixiy merosini asrashga hissa qo‘shaman” degan fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish.

Asosiy g‘oyalar: Har bir shahar – tarixning tirik guvohi va xalqning madaniy xotirasi. Boqiy shaharlar – millatning o‘zlik ramzi va kelajak avlodga qoldiriladigan bebaho meros. Buyuk olimlar, san’atkorlar, me’morlar yaratgan obidalar xalqning boy intellektual va estetik madaniyatini ifodalaydi. Prezident Shavkat Mirziyoyev ta’kidlaganidek: “Tarixiy meros – bu xalqning o‘zligini anglash kalitidir.” Tarixni bilgan yoshlar kelajakda yanada mustahkam, ma’naviy boy jamiyat quradi.

☑ Darsdan keyin kutiladigan natijalar:

1. Aqliy va tushunchalar darajasida:

- O'quvchilar "boqiy shaharlar" tushunchasini izohlab bera oladi.
- Har bir tarixiy shahar haqida asosiy faktlarni biladi (yoshi, ahamiyati, madaniy yodgorliklari).
- Tarixiy meros va zamonaviy hayot o'rtasidagi bog'liqlikni tushuntira oladi.

2. Hissiy va qadriy yondashuvda:

- Milliy g'urur va tarixiy xotira tuyg'usi kuchayadi.
- O'z shahriga va umuman O'zbekiston merosiga hurmat va muhabbat ortadi.
- Merosni asrashga mas'uliyat hissi paydo bo'ladi.

3. Amaliy ko'nikmalarda:

- Tarixiy obidalar haqida og'zaki va yozma tarzda ma'lumot bera oladi.
- O'z viloyatidagi tarixiy joylarni o'rganish va targ'ib qilish bo'yicha kichik loyiha tayyorlay oladi.

4. Ijtimoiy-pedagogik jihatdan:

- Sinfda tarixiy merosni qadrlashga doir ijobiy muhit shakllanadi.
- Yoshlar o'z tarixiy ildizlari bilan faxrlanadi va kelajak uchun mas'uliyatni his qiladi.

 Metapredmet: Ta'limda o'quvchilarning faqat bir fan doirasida emas, **turli fanlar, hayotiy vaziyatlar va ijtimoiy muhitda qo'llay oladigan umumiy ko'nikmalarini** shakllantirishga qaratilgan yondashuvdir.

Masalan, "Boqiy shaharlarimiz" darsida:

- Alisher Navoiy, Bobur, Beruniy, Ibn Sino asarlarida shaharlar tasviri (adabiy fan),
- shaharlarning paydo bo'lishi va rivojlanish bosqichlari (tarix),
- me'morchilik, naqshlar, milliy bezak san'ati (san'at)
- So'ngra bu harakatlar haqida **fikr bildiradi** (muloqot), bu esa **metapredmet yondashuvining namunasidir**.

Dars hamkori: Qori Niyoziy nomidagi Tarbiya pedagogikasi milliy instituti. www.milliytarbiya.uz

Dars davomiyligi: 45 daqiqa.

Tavsiya etilgan mashg'ulot shakli: bilim beruvchi suhbat, videolavhalar, tarixiy xarita va fotosuratlar, kichik guruhli muhokama.

Materiallar to'plami:

- ssenariy;

- uslubiy tavsiyalar;
- videomateriallar;
- interaktiv topshiriqlar;
- taqdimot.

Dars tuzilishi 1 qism. Motivatsion

Darsning birinchi qismining maqsadi – o‘quvchilarning mavzu muhokamasida faol ishtirok etishlari uchun sharoit yaratishdir. Yuqori sinf o‘quvchilarining kelgusi faoliyatiga bo‘lgan motivatsiya mashg‘ulot mavzusini aks ettiruvchi materialni ko‘rish va muhokama qilishga asoslanadi.

2-qism. Asosiy

Asosiy qismda o‘quvchilar darsning asosiy ma’nolarini tushunish va ochib berishga yo‘naltiriladi. O‘qituvchi “Boqiy shaharlar” tushunchasini izohlaydi, Samarqand, Buxoro, Xiva, Termiz haqida asosiy faktlarni tushuntiradi. Guruh ishlari: har bir guruhga bitta shahar beriladi va ular tayyorlangan materiallar asosida qisqa taqdimot qiladi. Prezidentning tarixiy meros haqidagi fikridan parchani tinglash va muhokama.

3-qism. Yakuniy

Dars g‘oyalarini umumlashtirish, mashg‘ulotga yakun yasash.